

Кокорєва Оксана Юрїївна,
студентка 3 курсу факультету прокуратури та слідства
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник – к.ю.н., доцент Деревнін В.С.

КРОВНЕ СПОРІДНЕННЯ ЯК ОДНА ІЗ ПІДСТАВ ВИНИКНЕННЯ СУБ'ЄКТИВНИХ ПРАВ ТА ОBOB'ЯЗКІВ БАТЬКІВ І ДІТЕЙ

У первісні часи людського існування не було поняття сімейних правовідносин. Головними правилами поведінки були звичаї, які дозволяли неупорядковані статеві відносини, де не враховувалася кровна спорідненість ні по вертикалі, ні по горизонталі. З розвитком суспільства з'явилися дві форми сімейних відносин: кровоспоріднені й «пуналуа» (екзогамні), що спричинило появу таких категорій як чоловік, дружина, діти. Крім цього, у сім'ї «пуналуа» починає формуватися інститут походження дитини, проте в такій формі сім'ї невідомо, хто є батьком дитини [1, ст. 30].

Сьогоднішні тенденції такі, що родинні зв'язки є підставою виникнення сімейних правовідносин, що ґрунтуються на кровному спорідненні (родинних зв'язках), як однієї із підстав їх виникнення поряд із шлюбом та усиновленням. Дані відносини регулюються нормами сімейного права. За чинним законодавством родичами є особи, що походять один від одного (пряме споріднення) або від спільного предка (висхідне споріднення). У правовій площині важливе значення має близькість споріднення – ступінь, тобто кількість народжень, що пов'язують двох родичів (як прямих, так і побічних споріднених зв'язків) між собою.

Чим важливе кровне споріднення? З правової точки зору це підстава виникнення комплексу особистих і майнових прав батьків і дітей, баби, діда, братів, сестер та інших родичів, права на спадкування, права на усиновлення, права на одержання пенсії у випадку втрати годувальника, права на представлення інтересів родичів у суді, тощо. Однак водночас є і обмеження, а саме заборона укладення шлюбу між такими особами відповідно до ст. 26 Сімейного Кодексу України.

Кровне споріднення – це біологічний зв'язок між людьми, із наявністю якого пов'язані виникнення, зміна чи припинення прав та обов'язків, яка у своїй основі має біологічний характер – фактор походження [2, ст. 113]. Не можуть бути родичами усиновителі та усиновлені або ж подружжя. Для наявності батьківських правовідносин необхідне встановлення юридичних фактів: народження дитини, встановлення походження дитини, державна реєстрація походження дитини, – які сприяють визначенню підстав виникнення прав та обов'язків матері, батька і дитини.

Важливим моментом є походження дитини, що розуміють або як кровне (біологічне) походження від певних чоловіка та жінки, зареєстроване з дотриманням встановленого порядку, або як встановлення юридичного зв'язку між дитиною та її батьками на підставі державної реєстрації народження дитини [3, ст. 32]. Існують винятки із презумпції кровного споріднення, наприклад: штучні методи репродукції людини, сурогатне материнство; дія презумпції батьківства чоловіка (колишнього чоловіка) матері дитини; визнання батьківства у добровільному порядку; помилка при встановленні батьківства.

Сімейний кодекс презюмує шлюбне походження дитини, тобто дитина має походження від подружжя, що перебуває у шлюбі в момент народження. Визначення походження дитини, як елемент фактичного складу, може змінюватися тому, що фіксує наявність кровного зв'язку між батьками і дітьми за різними підставами передбаченими законодавством[3, ст.115]. Загальним правилом встановлюється материнство за жінкою, яка народила дитину, тобто презумпція материнства, що закріплена СК. Тоді як батьківство залежить прямо від статусу матері дитини, тобто чи перебуває вона у шлюбі. За статтею 122 СК України походження дитини складається з двох презумпцій: презумпції материнства дружини та презумпції батьківства чоловіка. Саме батьківство є кровним спорідненням між особами, адже воно може бути як соціальним, так і біологічним. Батьком дитини записується особа, яка вказана у Свідоцтві про шлюб як чоловік матері дитини. За ч. 2 ст. 122 СК України дитина, яка народжена до спливу десяти місяців після припинення шлюбу або визнання його недійсним, походить від подружжя. Отже, факт народження навіть при вже недійсному шлюбі є необхідним для виникнення суб'єктивних прав та обов'язків.

ЗУ «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» у п. 4 ст. 13 визначає підставу для державної реєстрації народження дитини, а саме: документи, що підтверджують факт народження. У разі відсутності таких документів закладу охорони здоров'я з підтвердженням факту народження, підставою для проведення державної реєстрації актів цивільного стану є рішення суду про встановлення факту народження. Державна реєстрація – це юридичний доказ наявності двох юридичних фактів – народження і походження дитини від батьків.

Отже, батьківські правовідносини виникають на підставі фактів народження, походження дитини чи державної реєстрації, що відповідно спричиняє виникнення суб'єктивних прав та обов'язків батьків і дітей.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Антонова О.Р. Еволюція доктринальних досліджень і процесу становлення сімейних правовідносин в Україні // Порівняльно-аналітичне право № 2. – 2017. – Ст.29-30.
2. Явор О. А. Кровне споріднення як одна із підстав виникнення суб'єктивних прав та обов'язків батьків і дітей // Проблеми вдосконалення приватноправових механізмів набуття, передачі, здійснення та захисту суб'єктивних цивільних прав : матеріали «круглого столу», присвяч. пам'яті проф. Чингізхана Нуфатовича Азімова, (м. Харків, 18 груд. 2015 р.). – Харків, 2016. – С. 112-116.
3. Красицька О.В. Підстави виникнення прав та обов'язків матері, батька і дитини. – Режим доступу: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/17734/%ce>
4. Про державну реєстрацію актів цивільного стану : Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2010. – № 38. – ст. 509. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2398-17>
5. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21–22. – Ст. 135. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/2947-14>.

Коровін Станіслав Олександрович,
*студент 3 курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник – к.ю.н, професор Калітенко О.М.*

МЕДІАЦІЯ – ЯК СПОСІБ ВРЕГУЛЮВАННЯ СІМЕЙНИХ СПОРІВ, ТА ЇЇ МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА

Метою статті, є можливість представлення інституту сімейної медіації як позасудового способу врегулювання сімейних спорів та конфліктів та вивчення міжнародної практики застосування даного інституту.

На сьогодні інститут медіації став дуже розповсюдженим в багатьох національних правових системах світу. В деяких країнах він використовується дуже давно, а в деяких тільки набуває свого розвитку. Україна як молода країна, відноситься до країн другої групи, де медіація набуває свого розквіту. Це передусім пов'язано з тим, що в країні досить довгий час лише поширювалися знання про медіацію, а зараз постає проблема доступності медіації для всіх верств населення.